

Kansalliskukkaa kiertoon

Tiedätekö, mikä oli parikymmentä vuotta sitten Kaakkois-Suomen kansalliskukka? Se oli pientareita ja levähdyspakkoja koristava tyhjä oluttölkki. Neuvostoliiton romahdettua rajamuodollisuudet vähän helpottivat. Ihmiset ajelivat rajan taakse täyttämään tankit ja kontit.

Viranomaisemme pitivät juomatölkkejä vuosikausia pannassa asettamalla niille poikkeuksellisen suuren haittaveron. No, Tanskassa oltiin vielä rajumpia. Alumiinitölkkiä käyttö juomapakkauksina kiellettiin kokonaan. Eräs tanskalainen työkaverini totesi, että se on oikein. Tanskalaiset juovat paljon olutta, ja maa on niin pieni, että sinne ei mahdu tyhjiä tölkkejä.

Sittemmin on viranomaisillekin kehkeytynyt vähän järkeä. Tölkeille voidaan panna pantti ja pakottaa myyjät ottamaan käytetyt pakkaukset vastaan. Itse asiassa metallisten pakkausten vastaanotto ja käsittely on hyvin helppoa. Muiden metallien erottaminen alumiinin joukosta toimii. Alumiinin jalostaminen uusiksi tuotteiksi, vaikkapa tölkeiksi, onnistuu ongelmitta.

Niin hienoa metallia kuin alumiinia ei oikeastaan pitäisi lainkaan käyttää halpoin pakkauksiin. Se pitäisi säästää avaruus- ja ilmailuteollisuuden sekä sähkötekniikan materiaaliksi. Jos alumiinia käytetään pilipalituotteisiin, talteenotto on ainakin varmistettava.

Alumiinioksidia on maapallolla yllin kyllin. Alumiinin irrottaminen oksidistaan vaatii rutosti energiaa, käytännössä sähköä. Alumiinia tuotetaankin paljon maissa, joilla sattuu olemaan luonnostaan halpaa sähköä. Hallitukset subventoivat omaa teollisuuttaan ja sallivat arvokkaan sähkön väärinkäytön. Räikeimmät esimerkit ovat Norja ja Islanti.

Kun on kalliilla saatu aikaan puhdasta alumiinia, kaikenmoisten tuubien, purkkien ja tölkkien valmistus on sitten lasten leikkiä. Alumiinia voidaan helposti muokata haluttuun muotoon. Termodynaamisesti aktiivisen metallin hapettunut pinta suojaa itse metallia. Pinta pysyy puhtaana, eikä se reagoi säilötyn herkun kanssa. Pakkaus on kevyt ja kestävä.

Suomen ensimmäiset metalliset juomatölkit valmisti GWS 1970-luvun alussa. Ne tehtiin teräspelistä taivuttamalla ja juottamalla sauma yhteen. Molempiin päihin liitettiin alumiiniset kannet. Juomatölkkejä tehdään nytkin teräksestä syvävetämällä, joka on hyvin hankala menetelmä tällaiseen tuotteeseen. Terästölkit eivät ole yleistyneet.

Suomessa käytetään noin 1,3 miljardia tölkkiä vuodessa. Aika monta per nenä, eikö vaan. Niistä palautuu kiertoon reippaat 95 %. Alumiinin valmistamiseen kierrätysraaka-aineesta kuluu energiaa vain viitisen prosenttia uuden alumiinin vastaavasta. Säästö on käsittämättömän suuri.

Nyt Suomeen leviää uusi kansalliskukka etelästä, kun kansa rahtaa tölkkejä Virosta. Juomat valmistetaan Suomessa ja rahdataan Viroon. Matkailijat ostavat ne sieltä ja raahaavat takaisin Suomeen juotaviksi. Tyhjä tölkit voi syöttää täällä automaatteihin ilman korvausta. Monet eivät viitsi, vaan kasvattavat kansalliskukkamme kantaa.

Tilanne on nyt muuttumassa. Suomeen on perustettu yritys, joka ottaa vastaan virolaisia tölkkejä ja maksaa niistä kahdeksan sentin pantin. Yritys aikoo rahdata tölkit Viroon ja kerätä siellä maksettavan kymmenen sentin pantin. Onnistuukohan?

Virolainen osapuoli ärähti. Sikäläiseen palautusjärjestelmään ei voi noin palauttaa rekkalasteittain tyhjiä tölkkejä, mikä on tietysti ihan ymmärrettävää. Koska kyse on monelta kantilta hyvin arvokkaasta asiasta, luulisi järkeä löytyvän. Kaikki voivat voittaa.

pajen